

Sympathie of antipathie op het eerste gezicht

10 februari 2004

NWO-promovenda Kirsten Ruys onderzocht aan de Universiteit van Amsterdam hoe we ons een eerste indruk vormen van mensen. De psychologe stelt dat niet alleen de kwaliteiten van de persoon, maar ook externe factoren onze eerste indruk bepalen. Zo kan bijvoorbeeld de stemming waarin je verkeert of een vergelijking met een andere persoon het beeld beïnvloeden dat je je van een nieuwe persoon vormt.

Kirsten Ruys heeft zich tijdens haar promotie-onderzoek gericht op het effect dat een bepaalde gezichtsuitdrukking kan hebben op het vormen van een eerste indruk. Normaal gesproken zou je verwachten dat iemand met een blijde uitdrukking een positieve reactie oproept en iemand met een boze uitdrukking een negatieve reactie. De onderzoekster keek of er ook situaties zijn waarin een tegengestelde reactie kan optreden.

Het is waarschijnlijk dat je de emotie van een vriend die lacht overneemt, maar minder waarschijnlijk dat je een positief gevoel krijgt van een blijde oplichter. De resultaten van het onderzoek lieten inderdaad zien dat men geneigd is om affectieve reacties van groepsgenoten over te nemen, maar tegenovergestelde reacties te vertonen als het personen betreft die bij een andere groep horen.

Daarnaast heeft Kirsten Ruys onderzoek gedaan naar de invloed van vergelijkingen bij eerste indrukken. Wanneer vergelijken we personen met elkaar voor het vormen van een indruk? En wat bepaalt de uitkomst van een vergelijking? Het is onwaarschijnlijk dat we een pasgeboren baby vergelijken met een bejaarde, tenzij de bejaarde een opa of oma van de baby is. Door te vergelijken kan onze aandacht gericht worden op de overeenkomsten (de baby heeft groene ogen, net als oma), of juist op de verschillen (de baby heeft veel meer haar dan opa).

De promovendus heeft een model voor persoonsbeoordeling ontwikkeld dat voorspelt wanneer mensen personen met elkaar gaan vergelijken om zich een indruk te vormen en wat de uitkomst van een eventuele vergelijking bepaalt.

De onderzoeker stelt dat de gelijkenis tussen twee personen de evaluatie van een van beide personen op twee verschillende manieren kan beïnvloeden. Soms werken deze twee manieren elkaar zelfs tegen. Aan de ene kant kan gelijkenis tussen personen de waarschijnlijkheid vergroten dat deze personen met elkaar vergeleken worden. Dit kan ertoe leiden dat ze sterk tegen elkaar afgezet worden. Aan de andere kant kan zo'n gelijkenis er ook voor zorgen dat vooral gelet wordt op overeenkomsten, waardoor ze juist hetzelfde worden beoordeeld.

Meer informatie bij

- drs. Kirsten Ruys (UvA, Sociale Psychologie)
- tel. 020 5256892
- e-mail: k.i.ruys@uva.nl
- Promotie 13 februari
- Promotor prof. dr. R. Spears